

AVRUPA KONSEYİ ÇERÇEVESİNDE TERÖRLE HUKUKİ VE KURUMSAL MÜCADELE

Ergin ERGÜL*

ÖZET

Avrupa planında en geniş bölgesel hükümetlerarası örgüt olan Avrupa Konseyi (AK) 1949 yılından beri, temel değerler olarak benimsediği insan haklarının, hukuk devletinin ve çoğulcu demokrasinin korunması için çaba göstermektedir.

Üyeleri terörizm problemiyle karşılaşan AK, üye ülkelerin ve örgütün faaliyetlerinin çerçevesini çizmeye yönelik hukuki mekanizmalar geliştirmiştir. Terör; örgüte üye devletlerin birçoğunu etkilediğinden, AK'nin dayandığı temel değerlere ve demokratik hukuk devletine ağır bir tehdit oluşturan bu can alıcı soruna karşı ortak çözümler bulmak gerekmiştir.

AK Avrupa'ya yönelik terörizmin karakteristiklerine uygun olarak üye devletleri daha etkili ve koordineli bir şekilde terörle mücadeleye seferber etmek üzere önemli bir hukuki çerçeve oluşturmuştur. Ayrıca hukuki belgelerin etkili şekilde uygulanmasının izlenmesi ve terör eylemlerine ilişkin yeni yönelimlere karşı çözümler geliştirilmesi için kurumsal mekanizmalar da geliştirilmiştir.

AK'nin fiili kurucu üyesi sayılan Türkiye, terörden en çok etkilenen üye ülkelerden biri olarak, terörle mücadele alanındaki AK çalışmalarına etkin bir şekilde katılmaktadır. Bu açıdan çalışma AK'nin üye ülkelerin demokratik hukuk devletine dayanan sistemlerine karşı ciddi bir tehdit oluşturan bu önemli soruna karşı hukuki ve kurumsal mücadelesini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Konseyi, terörün önlenmesi, terörün finansmanı, uluslararası adli işbirliği, CODEXTER*

LEGAL AND INSTITUTIONAL FIGHT AGAINST TERRORISM IN THE FRAMEWORK OF THE COUNCIL OF EUROPE

ABSTRACT

The Council of Europe (CoE) which has been the widest regional intergovernmental organization in Europe since 1949, endeavours to protect human rights, rule of law and pluralistic democracy, which constitute the fundamental values of this organization.

---

* Dr. Ergin Ergül, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı, erginergul@gmail.com

The Council of Europe, whose members encounter the problem of terrorism, has developed legal mechanisms aimed at drawing a framework for the activities of member countries and the organization. As terrorism affects most of the member states, it has become necessary to find common solutions to this grave problem, which constitute a big threat to the democratic state of law and the fundamental values which are the foundations of the Council of Europe.

The Council of Europe has created an important legal framework in line with the characteristics of terrorism against Europe in order to mobilize the member states for a more efficient and coordinated counter-terrorism. Furthermore, institutional mechanisms have also been developed for monitoring efficient implementation of legal documents and for developing solutions for new trends in relation to terrorist acts.

Turkey, which is regarded as de facto founding member of the Council of Europe, actively participates in the CoE activities in the field of counter-terrorism as one of countries most affected by terrorism. From this perspective, this study intends to set forth the legal and institutional struggle of the Council of Europe against this important problem which constitutes a serious threat against the rule of law-based systems of member countries.

Keywords: *The Council of Europe, prevention of terrorism, financing of terrorism, international judicial cooperation, CODEXTER*

GİRİŞ

Giderek küresel bir köy halini alan dünyamızda, sınıraşan nitelik taşıyan benzer sorunlar gibi terör tehdidi de büyük-küçük, zengin-yoksul, güçlü zayıf, demokratik-otoriter gibi ayrımlardan bağımsız şekilde adeta tüm dünya ülkelerini etkilemektedir.

Avrupa planında en geniş bölgesel hükümetlerarası örgüt olan Avrupa Konseyi (AK) 1949 yılından bu yana, temel değerler olarak benimsediği insan haklarının, hukuk devletinin ve çoğulcu demokrasinin korunması için çaba göstermektedir.¹

---

¹ COE en bref, que – faisons-nous, <http://www.coe.int/fr/web/about-us/who-we-are>, erişim: 10.01.2015

Kuşkusuz terör olgusu, AK'nin bölgesel bir uluslararası örgüt olarak gerçekleştirmeye çalıştığı hedeflere ve korumayı taahhüt ettiği değerlere karşı önemli bir tehdit oluşturmaktadır.² Bu husus 1978 yılında AK Bakanlar Komitesi'nin terörizm hakkındaki bildirgesinde şöyle yer almıştır: “Terör eylemlerinin önlenmesi ve cezalandırılması üye devletlerin demokratik yapılarının korunmasının sağlanması için kaçınılmazdır.”³

AK ülkelerinden Almanya Fransa ve İtalya 1970'li yıllardan itibaren ideolojik terörizmle karşılaşırken, Türkiye, İspanya, Birleşik Krallık gibi ülkeler ayrılıkçı veya bağımsızlıkçı terörle karşı karşıya kalmışlardır. 11 Eylül saldırıları ve akabinde Londra, Madrid ve İstanbul saldırıları tüm üye ülkeleri içine alabilecek uluslararası terörizm tehdidini gündeme getirmiştir.⁴

Diğer yandan 22 Temmuz 2011'de Norveç'te düzenlediği çifte saldırı ile 77 kişinin ölümüne yol açan Anders Behring Breivik “yalnız kurt” olgusunu gündeme taşımıştır.

Son yıllarda Ortadoğu'daki istikrarsızlıktan yararlanarak geniş bir etkinlik kazanan terör örgütlerine katılan Avrupalı yabancı savaşçılar, AK Konseyi üyesi ülkelerin kaygılarını daha da artırmıştır.

Üyeleri terörizm problemiyle karşılaşan AK, üye ülkelerin ve örgütün faaliyetlerinin çerçevesini çizmeye yönelik hukuki mekanizmalar geliştirmiştir. Terör, örgüte üye devletlerin birçoğunu etkilediğinden, AK'nin dayandığı temel değerlere ve demokratik hukuk devletine ağır bir tehdit oluşturan bu can alıcı soruna karşı çözümler bulmak gerekmiştir.

Teşkilat olarak AK, bir Bakanlar Komitesi, bir Parlamento ve bir Genel Sekreterden oluşmaktadır. İşleyiş olarak ise AK üye ülkelerin hükümetlerine yönelik tavsiye kararları almakta, hem insan haklarının korunması, hem suçla mücadele alanında sözleşmeler hazırlamaktadır.⁵

İnsan haklarının korunmasında en etkili uluslararası yargısal mekanizma olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi standartlarını da dikkate alan AK, bu

---

² TERRY, Davis, Préface, La Lutte ontre le terrorisme, les normes du Conseil de l'Europe, Strasbourg 2007, s.1

³ Conseil de l'europe (CE), Action contre le terrorisme, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/default_FR.asp, erişim :12.01.2015

⁴ HORVÁTH, Krisztina, Le Conseil de l'Europe et la lutte contre le terrorisme international, http://www.uni-miskolc.hu/uni/res/e_publications/pdf/krisztina.pdf, erişim: 02.02.2015, dip-not.2

⁵ PRADEL, Jean, CORSTENS Geert, Droit pénal européen, Dalloz, Paris 1999, s.7

alandaki çabalarıyla terörizm salgına karşı etkili bir mücadelenin ancak insan haklarına tam bir saygı ile mümkün olduğunu hatırlatmayı sürdürmektedir.⁶

AK'nin bu alandaki eylem felsefesi terörizmle, aynı zamanda temel değerlere saygı göstermek suretiyle mücadele edilebileceğini göstermeye çalışmaktır.⁷

Üye ülkeler için standart belirleyen bir kuruluş olarak AK, imkânlarını üye ülkelerde uyumlu ve etkili bir hukuki çerçeve oluşturma, ülkeler arasında uluslararası işbirliğini güçlendirme ve ülkelerin terörle mücadelede AK standartlarını uygulamalarını izleme yoluyla terörizmin önlenmesine ve terörizmle mücadeleye yönelik küresel çalışmalara katkıda önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu konuda Avrupa Konseyi, Avrupa'nın coğrafi sınırlarının ötesinde de etki alanı olan birçok uluslararası sözleşme ve uzman komite oluşturmuştur.

Türkiye'nin de fiili kurucu üyesi sayıldığı⁸ ve hukuk belgelerinin oluşturulmasına ve mekanizmalarının çalışmalarına aktif bir şekilde katıldığı bu önemli kuruluşun, terörle mücadeleye yaklaşımını ortaya koyan hukuki ve kurumsal mücadelesinin bilinmesi kuşkusuz yararlı olacaktır.

1. HUKUKİ ÇERÇEVE

AK bünyesinde imzalanan ve belli sayıda ülkelerin onayı ile yürürlüğe giren anlaşmalar, Konseyin statüsünde yer alan hedefine ulaşmada kullandığı amaçlardan birisidir.⁹

Sözleşmeler ve anlaşmalar kanun ve hukuk sistemlerini uyumlaştırmayı destekleyerek, Avrupa çapında kanunların birleştirilmesine katkıda bulunarak ve asgari hukuki standartları belirleyerek üye Devletler arasında daha sıkı bağların oluşmasına öncülük ederler. Ortak bir hukuki alan yaratarak, üye devletleri demokratik, toplumsal ve kültürel alanlarda daha uyumlu bir hale

---

⁶ CODEXTER, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/about_en.asp, erişim: 18.01.2015

⁷ PINON, Xavier, Le Conseil de L'Europe, une organisation au service de l'homme, L.G.D.J, Paris 2011, s.165

⁸ Statü'nün 2. maddesi "Avrupa Konseyi üyeleri bu Statü'nün taraflarıdır" şeklinde belirtir. Önsöz'de belirtilen taraflar sadece on kurucu üyedir - Belçika, Danimarka, Fransa, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, İsveç ve İngiltere - ancak Statü'yü 5 Mayıs 1949'dan sonra onaylayan devletler de tam üye sayılmaktadır. Yunanistan ve Türkiye'den Statü'de bahsedilmez ama yine de fiilen (de facto) kurucu üyeler olarak değerlendirilebilirler. ROHMER Florence Benoît-, KLEBES Heinrich, Avrupa Konseyi hukuku, Dış politika Enstitüsü-Bilkent üniversitesi, Ankara, s.37.

⁹ ROHMER ve KLEBES, a.g.e s.93.

getirirler. Ayrıca, terörizm, bioetik ve çevre alanları gibi özellikle hassas konularda işbirliği yapmalarını kolaylaştırırlar. Gerçekte, çok taraflı bir Konsey sözleşmesi, tek tek ülkeler tarafından sonuçlandırılan bütün bir dizi ikili anlaşmanın yerine geçebilir. İlk başlarda bir dizi anlaşma çoğulcu demokrasi ve insan haklarını koruma ve güçlendirmeye yönelikti. Daha sonraları, kültür, bölgesel ve azınlık dilleri ve yerel yönetimler gibi konuları kapsayan anlaşmalar akdedilmiştir. Son olarak, genelde günümüzde Avrupa toplumunun karşı karşıya olduğu sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla oluşturulmuş bir dizi sözleşme bulunmaktadır. Bunların bir bölümü ceza hukuku ile ilgili olup, üye ülkeler arasında işbirliğinin artırılmasına yarayarak terörizm dahil her türlü suçla mücadeleye katkıda bulunmaktadır. Bunlar arasında bazıları ise doğrudan Avrupa ülkelerini tehdit eden en ciddi sorunlardan olan terörizm sorununa ilişkindir.¹⁰

AK terörle mücadelede önem taşıyan bazı sözleşmelerini¹¹ üye olmayan devletlere de açarak, AK üyesi olmayan ülkelerle daha sıkı bir işbirliğine gitmeyi amaçlamaktadır.¹²

Terörle mücadele de ortak standartlar ve hukuki altyapıyı oluşturan AK Sözleşmeleri iki başlık altında ele alınabilir. Bunlardan ilki doğrudan terörle mücadele alanındaki sözleşmelerdir. Diğerleri ise, terör suçlarında da uygulanan yabancıların geri verilmesi ve ceza işlerinde karşılıklı adli yardım gibi devletlerarası çok taraflı adli işbirliğine ilişkin sözleşmelerdir.

1.1. Terörle Mücadele Sözleşmeleri

1.1.1. Genel Olarak

AK terörle mücadele alanında dört adet bağlayıcı hukuki belgesi bulunmaktadır. Bunlar şunlardır;

- 1977 tarihli Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi (TÖDAS)¹³,

---

¹⁰ ROHMER ve KLEBES, a.g.e. s.94.

¹¹ Suçuların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi (m.30) ve Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi (m.24) gibi.

¹² KRISZTINA, Horváth, Le Conseil de l'Europe et la lutte contre le terrorisme international, http://www.uni-miskolc.hu/uni/res/e_publications/pdf/krisztina.pdf, erişim: 02.02.2015, s. 8

¹³ İngilizcesi: European Convention on the Suppression of Terrorism. Sözleşme metninin http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_209_p.htm erişim: 29.11.2015.

- 2003 tarihli Terörizmin (Tedhişçiliğin) Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolü¹⁴,
- 2005 tarihli Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi (TÖAS),¹⁵
- 2005 tarihli Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, El konulması ve Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (Varşova Sözleşmesi).¹⁶

Ceza adalet sistemimizde olduğu gibi, önceden uluslararası hukuk alanında benimsenen yaklaşım doğrudan terörizmin veya belirli terör eylemlerinin bastırılması ve cezalandırılması odaklıydı. Nitekim “Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi”nde önleme olarak çevrilen kelime aslında asıl metinde “*suppression*” yani bastırma veya cezalandırmadır.¹⁷ “Terörün Önlenmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi adını taşımakta olan 2005 tarihli sözleşmede kullanılan terim “önleme” anlamına gelen “*prevention*” kelimesidir.¹⁸ Sözleşmelerin İngilizce ve Fransızca orijinal metinlerin TBMM tarafından onaylanan Türkçeleri karışıklık yaratacak şekilde çevrilmiştir. 1977 Sözleşmesi Tedhişçiliğin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi, bu sözleşmeye değişiklik getiren 2003 tarihli protokol Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolü, 2005 Sözleşmesi ise, Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi. Eski bir kelime olan tedhişçilik yerine daha yaygın bir kavram olarak terörizm kelimesinin kullanılması yerindedir. Ancak, 1977 Sözleşmesi ve tadil protokolünde, *suppression* terimin yanlış şekilde önleme olarak çevrilmiş olması, konunun uzmanı olmayanlar için bu iki metinle 2005 tarihli Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi arasındaki amaç ve kapsam farkının anlaşılmasına engel olabilecektir.

¹⁴ İngilizcesi: •Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism. Sözleşme'nin ve açıklayıcı raporunun Türkçesi için bkz. KDGM, Bütün Boyutlarıyla Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı Yayınları:2, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 23-88.

¹⁵ İngilizcesi “Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism”.Türkiye, Sözleşmeyi 28/3/2007 tarihinde imzalamış olup onay için halen TBMM gündemindedir.

¹⁶ ULUTAŞ ve ATABEY, Terörle Mücadele Mevzuatı kitaplarında, belgelerin orijinalini dikkate alarak, “Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi ve Terörizmin Bastırılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolü şeklinde vermişlerdir. ULUTAŞ, Ahmet, ATABEY, Ömer Serdar, Terörle Mücadele Mevzuatı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2011, s.310 ve 319.

¹⁷ ERGÜL, Ergin, Terörle mücadelede uluslararası adli işbirliği ve sorunlar, Terörle Mücadelede Makro ve Mikro Perspektifler, UTSAS 2010 Seçilmiş Bildirileri-2, Polis Akademisi yayınları, Ankara 2011, s.197.

¹⁸ Committee on Foreign Terrorist Fighters and Related Issues (COD-CTE), http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/cod-cte_en.asp, erişim: 6.2.2015

AK halen yabancı terörist savaşçılar olgusuna yanıt olarak Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne ek bir protokol hazırlamaktadır. Protokol taslağı bütün üye ve gözlemci devletler ve diğer örgüt temsilcilerinden oluşan bir uzmanlar komitesince hazırlanmaktadır. Komitenin görev tanımı 21 Ocak 2015 tarihli Bakanlar Komitesi kararıyla yapılmıştır. Protokolü hazırlayacak olan Yabancı Terörist Savaşçılar ve İlgili Konular Komitesinin (Committee on Foreign Terrorist Fighters and Related Issues) (COD-CTE)¹⁹ diğerleri yanında kendi kendiliğinden terör örgütüne katılma, eğitim alma eylemlerinin ve terör eylemleri işlemek amacıyla yapılan seyahatlerin hazırlık ve finansmanın cezalandırılmasını ele alması öngörülmektedir. Komite'nin CODEXTER'in denetiminde yapacağı çalışma sonunda ortaya çıkacak protokol taslağının 2015 yılı içinde Bakanlar Komitesi tarafından benimsenmesi hedeflenmektedir.²⁰

1.1.2. 1977 tarihli Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi

AK'nin terörle mücadele alanındaki ilk önemli sözleşmesi hazırlıkları Haziran 1975 de başlayıp 27 Ocak 1977 de imzaya açılan Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesidir.

Bu sözleşme suçluların geri verilmesi yolunun terör suçlarının önlenmesi ve cezalandırılması amacına hizmet etmeye yönelik düzenlemelere sahip ilk ve temel sözleşme olduğundan uluslararası hukukta çok önemli bir yere sahiptir.²¹

Sözleşme hâlihazırda Andorra dışındaki tüm AK (46 ülke) üyesi ülkeler tarafından onaylanmıştır.²²

Bilindiği üzere, siyasi suçluların geri verme işlemine konu olmaması, geri verme hukukunun temel ilkeleri arasında yer almaktadır. 1959 yılında hazırlanan SİDAS'ın uygulanmasındaki en önemli problemlerden birisini,

---

¹⁹ Conseil de l'Europe (CE), Action contre le terrorisme,

http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/default_FR.aspxişim: 19.01.2015

²⁰ KÖMÜRCÜ, Mehmet, ÇALIŞKAN, Yusuf, Suçluların İadesinin Uluslararası Hukukta Düzenlenişi ve Siyasi suç İstisnasının Terörizmle mücadeledeki Rolü, Ankara Barosu Dergisi, 1999/1, s.88 (s.75-94), <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/1999-1/6.pdf>

²¹ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=090&CM=8&DF=02/09/2013&CL=FRE>

²² ERGÜL, Ergin, Teori ve Uygulamada Suçluların İadesi ve Hükümlülerin Nakli, Yetkin Yayınları, Ankara 2003. s.55.

devletlerin siyasi suç ile terör suçu arasındaki anlayış ve mevzuat farklılıkları oluşturmuştur.

16 maddeden oluşan TÖDAS sayma yöntemini benimseyerek bazı suçların siyasî suç ya da ona bağlantılı suç olarak kabul edilmeyeceğini belirtmiştir.

Sözleşmenin 1. maddesi:

a) Uçakların yasadışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine ilişkin 1970 Lahey Sözleşmesi'nin kapsamındaki suçlar;

b) 1971'de Montreal'de imzalanan sivil havacılığın güvenliğine karşı yasadışı eylemlerin önlenmesine ilişkin uluslararası sözleşmenin kapsamında yer alan suçlar;

c) Diplomatik ajanlar da dâhil, uluslararası bir himayeye tabi olan şahısların hayat, fizik bütünlüğü veya hürriyetlerine yönelik saldırıyı kapsayan vahim suçlar;

d) Adam kaldırma, rehin alma veya hürriyeti gayri kanunî sınırlayan suçlar;

e) Şahısların hayatı için tehlike teşkil ettiği ölçüde bomba, el bombası, roket, otomatik, ateşli silâh veya bombalı mektup veya koli kullanmak suretiyle işlenen suçlar;

f) Yukarıdaki fiilleri işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler ve onlara suç ortaklığı edenlerin fiilleri siyasî suç sayılmaz,

Hükmünü içermektedir.

Sözleşme'nin 2. maddesi ise bir şahsın hayatı, fizik bütünlüğü veya hürriyeti aleyhine işlenen ancak 1. maddede belirtilen şekilde işlenmemesine rağmen vahamet arzeden suçları siyasî sayıp saymamak hususunu iadeye karar verecek devletin takdirine bırakmaktadır.

1960-1970 yılları arasında iyiden iyiye artış gösteren uçak kaçırma, diplomatik görevlilerin terör eylemlerine kurban gitmesi, adam kaçırma gibi terör saikiyle işlenen fiillere tepki niteliği taşıdığı aşikâr olan TÖDAS'ın amacı, Avrupa devletleri arasındaki geri vermeye ilişkin iki ya da çok taraflı anlaşmaların hükümlerini tamamlamak ve bu suretle terör eylemi faillerinin siyasî suçlu sayılması sebebiyle bunların iadesinde çıkabilecek engelleri bertaraf etmektir. Sözleşmenin, caydırıcılığı arttırmak amacıyla 6. maddesinde,

1. maddede belirtilen suçlardan dolayı iade talebini reddeden devletin, olayı geciktirmeden kendi yetkili mercilerine götürmek için gerekli tedbirleri almak zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu hüküm, iade hukukundaki “iade et ya da yargıla” prensibinin bir görünümüdür.

TÖDAS uygulamada, terörizmle mücadeleye ilişkin beklentilere cevap verememektedir. Nitekim bilindiği gibi, Belçika’nın Fehriye Erdal’ı iade etmemesi anılan Sözleşmedeki eksikliklerin bir sonucudur. Gerçekten, Belçika örneğinde görüleceği gibi bu hüküm bazı devletlerin mevzuatlarına takılmakta ve etkisini yitirmektedir. TÖDAS’ı Sabancı olayına uyarladığımızda konumuzla sınırlı olarak Belçika Devletinin 1-e ve 2. maddeyi Fehriye Erdal’ı iade etmeme gerekçesi olarak gösterdiğini görüyoruz.²³

Üye devletlerin siyasî suç - terör suçu kavramları üzerinde mutabakat sağlamak yerine, değilleme yoluna başvurmaları, TÖDAS gibi etkisiz bir sözleşmenin oluşmasına yol açmıştır. Zira sözleşmeye bakıldığında devletlerin imza aşamasında 1. maddede belirtilen suçlardan dolayı dahi iade etmeme yönünde çekince koyabilmeleri kabul edilmiştir. Ayrıca iade etmeyen devletin yargılama yetkisini kullanmadığı hallerde, pasif kalan devleti zorlayacak bir yöntem de yoktur. Silahın cinsine göre siyasî suç saymanın yarattığı sonuç ise Erdal olayıdır. Türkiye’nin en iyi korunan binalarından birine bir teröristin otomatik tüfekle girme ihtimalinin normal bir tabanca ile girmeden daha zor olacağı ortadadır. Terörizmin sinsi yönünü dikkate aldığımızda anlaşmanın ilk maddesindeki silah kriterinin sakatlığı anlaşılır.

Bunların ötesinde vatandaşların siyasî nedenle öldürülmesi tartışmaya açılmalıdır. Göz önüne alınması gereken kriter işlenen bir suçta hangi değere öncelik verilmesi gerektiğidir. Siyasî amaçla işlenen fiil, toplum nezdinde kabule mazhar bir fiil ise ve ihlal edilen diğer değerle karşılaştırıldığında daha üstün kabul edilebiliyorsa siyasî suç sayılmalıdır. İhlal edilen değerler arasında tercih yapılmalıdır. Ancak insanlık tarihinin en büyük kazanımlarından biri olan “insan yaşamının kutsallığının ve korunmasının” kabulü karşısında hangi amaçla olursa olsun işlenen eylemlerin, insan yaşamına ağır zarar verdiği hatta ortadan kaldırdığı durumlarda siyasî suç olarak korunmasının kabul edilemeyeceği de ortadadır.²⁴

---

²³ KÖPRÜLÜ, Timuçin, ‘Siyasî suç’un tanımı, Radikal Gazetesi, 24 Kasım 2000.

²⁴ Protokol 31 üye ülke tarafından onaylanmış, 15 ülke tarafından ise imzalanmakla birlikte onaylanmamıştır. Kanun ve eki Sözleşme metni için bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5288.html>

1.1.3. Terörizmin (Tedhişçiliğin) Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolü

TÖDAS’da değişiklik öngören Protokol, 11 Eylül 2001 olayları sonrasında toplanan AK Bakan Delegeleleri Komitesi ve Kasım 2001’de toplanan AK 109. Bakanlar Komitesi kararları ile AK’nin BM Güvenlik Konseyinin 1373 sayılı kararı ışığında öngörebileceği Hükümetlerarası faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla oluşturulan CODEXTER’in öncüsü olan “Terörizme Karşı Uluslararası Eylem Çok Yönlü Grup”(GMT) tarafından hazırlanmıştır. GMT en başta, etkinliğini arttırmak amacıyla anılan Sözleşmede değişiklikler yapma, ancak Sözleşme’nin tabiatını değiştirmeme konusunda mutabık kalmıştır.

Türkiye Protokolü 13.01.2005 tarih ve 5288 sayılı “Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Tadil Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun”la onaylamıştır.²⁵ Ancak protokolün yürürlüğe girmesi için, Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Sözleşmeye taraf tüm devletlerin onaylaması gerektiğinden henüz yürürlüğe girmemiştir.²⁶

²⁵ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=190&CM=8&DF=02/09/2013&CL=FRE>

²⁶ 1. Sözleşme’nin 1. maddesinin giriş paragrafı bu maddenin 1. paragrafı olmuştur. Bu paragrafın b alt paragrafındaki “imzalanın” ibaresi “akdedilen” olarak değiştirilmiş ve bu paragrafın c, d, e ve f alt paragrafları sırasıyla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“c. New York’ta 14 Aralık 1973’de kabul edilen, Diplomatik Ajanlar da Dahil Olmak Üzere Uluslararası Korunmaya Sahip Kişilere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;

d. New York’ta 17 Aralık 1979’da kabul edilen, Rehine Alınmasına Karşı Uluslararası Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;

e. Viyana’da 3 Mart 1980’de kabul edilen, Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Hakkında Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;

f. Montreal’de 24 Şubat 1988’de akdedilen, Sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Kanundışı Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;»

2. Sözleşme’nin 1. maddesinin 1. paragrafı aşağıdaki dört alt paragraf ile tamamlanmıştır:

«g. Roma’da 10 Mart 1988’de akdedilen, Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;

h. Roma’da 10 Mart 1988’de akdedilen, Kıta Sahanelğinde Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokol’ün uygulama alanındaki suçlar;

i. New York’ta 15 Aralık 1997’de kabul edilen, Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar;

j. New York’ta 9 Aralık 1999’da kabul edilen Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme’nin uygulama alanındaki suçlar.»

3. Sözleşme’nin 1. maddesi aşağıdaki paragraf ile tamamlanmıştır:

«2. 1. paragrafta sözü edilen sözleşmelerin kapsamına girmediği ölçüde, sadece asli fail olarak bu temel suçlardan birinin işlenmesi halinde değil, ama aynı zamanda:

a. bu temel suçlardan birini işlemeye teşebbüs;

12 maddeden ibaret olan Protokol'ün getirdiği başlıca yenilikler şunlardır:

- Siyasî kabul edilmeyecek suçların listesi BM'in terörle mücadeleye dair belli başlı sözleşme ve protokollerinde yer alan suçların tamamını kapsamı için önemli ölçüde genişletilmiş, ek listedeki suçlara ilişkin hükümler BM çerçevesindeki en yeni inisiyatifler göz önüne alınarak güncelleştirilmiştir.²⁷

- Listeye gelecekte yeni suçlar eklemeye imkân veren basitleştirilmiş bir değişiklik sistemi usulü ve keza değişiklik protokolü şekline ihtiyaç duymadan gelecekte gözden geçirmeye imkân verecek genel bir değişiklik usulü oluşturulmuştur.

- Sözleşme, Avrupa Konseyi nezdinde gözlemci üye statüsüne sahip Devletlere de açılmıştır. Ayrıca, Bakanlar Komitesi tek tek başka Devletleri Sözleşmeye katılmaya davet edebilecektir.

Protokol'de, TÖDAS'da bulunmayan “İşkenceye maruz kalma riski, ölüm cezasına mahkûm olma tehlikesi, tahliye imkânı tanınmayan ömür boyu hapis cezaları” da iade etme yükümlülüğünü bertaraf eden yeni koşullar olarak öngörülmektedir

- Sözleşme'nin etkin biçimde işlenmesini engellemiş olan çekince koyma hakkını Protokol de korumaktadır Ancak Protokolde bütün devletlerin tutumları dikkate alınarak bu hükme ilişkin bir ara çözüm getirilmiştir. Bu çözüm dört unsuru içeren bir uzlaşma üzerine kurulmuştur:

- Siyasî suçlara ilişkin çekince imkânı, mevcut Taraf Devletlerle sınırlandırılmıştır. Bir Devlet bu tür bir çekince koyduğunda, uygulanacağı suçları açıkça belirtmek zorundadır.

- Çekinceler üç yıl için geçerli olacaktır. Bu sürenin sonunda aynı süreyle uzatılabilecektir. Uzatma, ilgili taraf ülkenin bildirimini gerektirmektedir.

- Bir çekinceye dayanarak iadeyi reddeden bir Devlete her defasında davayı, kovuşturulması amacıyla, yetkili makamlarına sevk etme ve Avrupa Konseyini davanın sonucundan bilgilendirme mecburiyeti getirilerek, iade hukukundaki “yargıla ya da iade et” ilkesi güçlendirilmiştir.

---

b. bu temel suçlardan birinin işlenmesine iştirak veya bunlardan birini işlemeye teşebbüse iştirak;

c. bu temel suçlardan birinin işlenmesini örgütleme veya başkalarını bu suçları işlemeye ya da işlenmesine teşebbüse azmettirmek,

hallerinde de, Âkit Devletler arasında suçluların iadesi amacıyla, aynı kaide uygulanacaktır.»

²⁷ ERGÜL, a.g.e., s. 57.

- İade talebi reddedilen Devletin ilk derecede bir takip komitesine, son derece olarak da iadenin reddinin Sözleşmeye uygun olup olmadığı konusunda bir açıklama yapacak olan Bakanlar Komitesine başvurabilmesi amaçlı etkin bir izleme öngörülmüştür.

Keza, Protokol çekincelere ilişkin yeni usulü uygulamak ve Sözleşmenin takibine bağlı diğer görevleri yerine getirmekle görevli bir izleme mekanizması öngörmektedir. Terörizme Karşı Taraf Devletler Konferansı (orijinal kısaltması COSTER) adlı bu mekanizma, Avrupa Suç Sorunları Komitesi (CDPC) tarafından ceza hukuku ile ilgili Avrupa sözleşmelerine ilişkin Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinin ve 110. oturumunda Bakanlar Komitesinin aldığı kararlar doğrultusunda yerine getirilen görevi tamamlayıcı olarak işleyecektir.

Siyasî suçun tanımı konusunda ülkelerin mevcut farklı görüşleri arasında hassas bir denge sağlanması çabasının Protokolün mevcut şekline damgasını vurduğu anlaşılmaktadır.²⁸

1.1.4. 2005 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konulması, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

1990 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, Zapt Edilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strazburg Sözleşmesi), uluslararası gelişmeler doğrultusunda yeniden gözden geçirilerek güncellenmiş ve bu kapsamda hazırlanan Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Elkonulması, Müsaderesi ve Terörizmin Finansmanına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Varşova Sözleşmesi) 16.05.2005 tarihinde imzaya açılmıştır. Sözleşme 6 onay şartının tamamlandığı 01.05.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.²⁹

Sözleşme Aklama, Müsadere ve Terörizmin finansmanı olmak üzere üç ana konuyu düzenlemektedir. Bu Sözleşme'nin önceki sözleşmeden ile temel farklarından biri aklama suçunun yanı sıra terörizmin finansmanını da kapsamasıdır. Bu yönüyle Sözleşme suç gelirlerinin aklanmasını hem de terörizmin finansmanını birlikte düzenleyen ilk uluslararası belgedir.³⁰

---

²⁸ ERGÜL, a.g.e., s. 57.

²⁹ 2.2.2015 itibarıyla 25 ülke tarafından onaylanmış, 13 üye tarafından ise imzalanmıştır. Bureau des traités, <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=198&CM=8&DF=&CL=FRE>, erişim: 02.02.2015

³⁰ Türkiye ise Sözleşmeyi 28 Mart 2007 tarihinde imzalamıştır. DEĞİRMENCİ, Olgun, Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s.67

Sözleşmede, Birleşmiş Milletler nezdinde hazırlanan “Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme”nin (TFÖS) 2. maddesinde yapılan terörün finansmanı tanımı benimsenmiş ve Sözleşmenin III, IV ve V. bölümlerinde yer alan tüm hükümlerin (tedbir, müsadere, soruşturma yetkileri ve teknikleri, önleyici tedbirler, uluslararası adli işbirliği, mali istihbarat birimleri arasındaki idari işbirliği) terörizmin finansmanı için de uygulanması öngörülmüştür.

Sözleşmesinin 2. maddesinde; tarafların, kısmen veya tamamen terörizmin finansmanı amacıyla kullanılan ya da bu amaç için tahsis edilen ve yasal ya da yasadışı kaynaklı malvarlıklarının veya söz konusu suç gelirlerinin araştırılması, izlenmesi, tespit edilmesi, dondurulması, el konulması ve müsaderesini temin etmesi ve bu konuda uluslararası işbirliğini sağlamaları gerektiği belirtilmiştir.

Sözleşmeye göre, suçun oluşabilmesi için terörizmi finanse etmek suçunun Sözleşme ekinde yer alan Sözleşmelere ve Sözleşmede tanımlanan terör suçuna ilişkin olması gerekir. Sözleşmenin 2. maddesinde suçun unsurları gösterilmiştir. Buna göre;

“Herhangi bir kişi, her ne suretle olursa olsun, tümüyle veya kısmen, aşağıda tadat edilen eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, doğrudan veya dolaylı olarak, yasa dışı bir şekilde ve kasten, fon sağlamakta veya toplamakta ise, bu Sözleşmeyi ihlâl eder:

a) Ekte tadat olunan andlaşmaların herhangi biri kapsamında ve vazettiği tanım çerçevesinde suç teşkil eden eylem³¹,

---

³¹ Bu eylemler;

1. Uçakların Yasadışı Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi (16 Aralık 1970, Lahey) – ICAO,
2. Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi (23 Eylül 1971, Montreal) – ICAO,
3. Diplomatik Ajanlar Dahil Uluslararası Korunan Kişilere Karşı Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (14 Aralık 1973, New York) - Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi,
4. Rehin Almalara Karşı Uluslararası Sözleşme (17 Aralık 1979, New York) - Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi,
5. Nükleer Maddelerin Fiziki Korunması Sözleşmesi (3 Mart 1980, Viyana),
6. Uluslararası Sivil Havacılığa Hizmet Veren Havalimanlarında Yasadışı Şiddet Eylemlerinin Önlenmesi Protokolü, Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokol (24 Şubat 1988, Montreal) - ICAO,
7. Denizcilik Seferyollarının Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Sözleşmesi (10 Mart 1988, Roma) - IMO,

b) Niteliği veya kapsamı itibariyle, bir halkı korkutmak, ya da bir hükümeti veya uluslararası örgütü herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacını gütmesi halinde, bir sivilin ya da bir silâhlı çatışma durumunda muhasemata doğrudan katılmayan herhangi başka bir kişiyi öldürmeye veya ağır şekilde yaralamaya yönelik diğer tüm eylemler.”

Görüldüğü gibi ikinci fıkranın (b) bendinde öngörülen bu tanım sırf bu Sözleşmeye yönelik ve oldukça dar kapsamlıdır. Bu eylemler, öldürme ve ağır yaralama eylemleridir. Bunun dışındaki eylemler örneğin; mala yönelik ağır ihlaller, tehdit ve benzeri eylemler Sözleşme kapsamına girmemektedir. Terörizmin finansmanı tanımı bir “terör örgütünün” ve bir “teröristin” finansmanı kapsamaktadır.

Diğer yandan 1. maddenin h fıkrası TFÖS'nin 2. maddesinde yer alan “terörizmin finansmanı” tanımına gönderme yapmaktadır. Sözleşmenin açıklayıcı raporunda bu husus şöyle ifade edilmiştir: *“Bu sözleşmeyi hazırlayanlar uygulamasını terörizmin finansmanına genişletme hususunda mutabık kalırken, uluslararası alanda kabul görmüş terörizmin finansmanı dâhil 1999 Sözleşmesinin metnine dayanmayı istemişlerdir.”*³²

Sözleşmenin II. Bölümü Terörizmin Finansmanı Başlığını taşımaktadır. Bu bölümde yer alan madde 2, Sözleşmenin terörizmin finansmanına uygulanmasını düzenlemektedir. Buna göre;

1. Her taraf bu Sözleşmenin III, IV ve V. bölümlerinde yer alan hükümlerin terörizmin finansmanına uygulayabilmesi için gerekli görülen yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.

2. Taraflar, özellikle, yasal veya yasa dışı kökenli, tamamen veya kısmen terörizmin finansmanı için herhangi bir şekilde kullanılan veya kullanılmak için tahsis edilen malın veya bu suçtan elde edilen gelirin araştırılmasını, takip edilmesini, belirlenmesini, dondurulmasını, el konulmasını ve müsaderesini temin edecek ve bu amaçla mümkün olan en geniş işbirliğini sağlayacaklardır.

---

⁸. Kıta Sahaneliğinde Kurulu Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Protokol (10 Mart 1988, Roma) - IMO,

⁹. Terörist Bombalamaların Önlenmesi Sözleşmesi (15 Aralık 1997, New York) - Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi).

³² Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism, Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/198.htm> erişim: 27. 12. 2014

Ulusal Düzeyde Alınacak Önlemlere ilişkin III. Bölüm aşağıdaki hususları içermektedir: Müsadere önlemleri (Madde 3), Soruşturma önlemleri ve geçici önlemler (Madde 4), Dondurma, el koyma ve müsadere (Madde 5), Dondurulan veya el konulan malın idaresi (Madde 6) Soruşturma yetkileri ve teknikleri (Madde 7), Madde 10 – Tüzel kişilerin sorumluluğu Mali istihbarat birimi (MİB) (Madde 12) vs.

Dördüncü Bölüm, uluslararası işbirliğini, beşinci bölüm ise mali istihbarat birimleri arasında işbirliğini düzenlemektedir.

1.1.5. 2005 tarihli Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi

“Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi”, “hukuk devleti ilkesi”, “demokratik değerler”, “insan hakları ve temel özgürlükler ilkelerinden fedakârlık edilmeden “terörü önleyerek” terörle mücadelenin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.³³

32 maddeden oluşan Sözleşme, ulusal önleme politikaları (m. 3), önlemeye ilişkin uluslararası işbirliği (m. 4), tüzel kişilerin sorumluluğu (m. 10), terör mağdurlarının korunması, tazmini ve yardımda bulunulması (m. 13), bazı eylemlerin suç haline getirilmesi (m. 5, 6, 7) ve ihdas edilen suçlara ilişkin cezai konularda uluslararası işbirliği (m. 17) ve geri verme (m. 19) gibi konularda önemli hükümler içermektedir.

“Terör suçları işlemekte aleni teşvik” (m. 5), “terörizm için eleman temini” (m. 6) ve “terörizm amaçlı eğitim” (m. 7) eylemlerinin iç hukuklarda suç haline getirilmesini isteyen 5 ila 7. maddeler, sözleşmenin suç ihdas eden hükümlerini oluşturmaktadır. “Terör suçları işlemekte aleni teşvik” (m. 5), “terörizm için eleman temini” (m. 6) ve “terörizm amaçlı eğitim” (m. 7) eylemlerinin iç hukuklarda suç haline getirilmesini isteyen 5 ila 7. maddeler, sözleşmenin suç ihdas eden hükümlerini oluşturmaktadır.

Sözleşmeye göre, bu eylemlerin hukuka aykırı bir şekilde ve kasten işlenmeleri gerekmektedir.

Söz konusu fiillerin ilk defa uluslararası bir sözleşmede suç haline getirilmesi dikkate alınarak, bu suçlar Sözleşmenin açıklayıcı raporu ışığında açıklanacaktır.

³³ Türkiye, Sözleşme’yi 19 Ocak 2006 tarihinde imzalamış, sonrasında 23.02.2011 tarih ve 6135 sayılı Kanunla onaylanmış, 11.03.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile uygun bulmuştur. Onaya belgesinin 23.3.2012 tarihinde Avrupa Konseyi’ne iletilmesinin ardından Sözleşme ülkemiz bakımından 1.7.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2 Şubat 2015 itibarıyla Sözleşmeye 32 ülke taraftır. 12 ülke ise imzalamış olup henüz onay sürecini tamamlamamıştır.

1.1.5.1 Terör suçunun işlenmesine alenen teşvik (m. 5)

Bu hüküm 28.1.2003'te Strazburg'da kabul edilen, Bilgi Sistemleri Vasıtasıyla İşlenen İrkçi ve Yabancı Düşmanı fiillerin cezalandırılmasına ilişkin Siber Suç Sözleşmesinin 3. maddesine Ek Protokole dayanmaktadır.³⁴

Sözleşmenin 5. maddesinin³⁵ 1. paragrafı, bir terörist suçun işlenmesine aleni teşviki, “terör suçunun işlenmesini teşvik niyetiyle, böyle bir eylemin doğrudan olsun veya olmasın terör suçlarını savunarak, bir veya birden fazla bu tür bir suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılması veya başka bir şekilde sunulması” şeklinde tanımlamıştır.³⁶

Bu hüküm ile terör eylemleri ve suçlarını savunan mesajların değişik yollarla yayılması ve kamuya erişilecek şekilde sunulmasının cezalandırılması amaçlanmaktadır. Bu hükmün uygulanması bakımından, teşvikin doğrudan veya dolaylı yollardan yapılıp yapılmadığı önemsizdir.

Doğrudan tahrik, hukuk sistemlerinde çoğunlukla suç teşkil ettiğinden uygulamada herhangi bir problem doğmayacağı düşünülebilir. Dolaylı tahriki bir suç haline getirmenin amacı uluslararası hukuktaki mevcut olan boşluğu bu alanda hükümler ekleyerek telafi etmektir.³⁷

Sözleşmenin açıklayıcı raporuna göre; Sözleşme suçun tanımı ve uygulaması bakımından taraflara belirli miktarda takdir yetkisi tanımaktadır ve bir terör suçunu gerekli ve haklı göstermek dolaylı teşvik suçunu oluşturabilecektir (parag. 98).³⁸

---

³⁴ Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>, erişim: 5.01.2015.

³⁵ Maddeye göre ; “1) Bu Sözleşmenin amaçları açısından, «bir terör eylemini işlemeye alenen teşvik», terör suçunun işlenmesini kışkırtmak niyetiyle, böyle bir eylemin dolaylı olsun veya olmasın terör suçlarını savunarak, bir veya birden fazla suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılması veya başka bir şekilde erişilebilir hale getirilmesi anlamına gelir.

2) Her bir Taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten işlendiği durumlarda, terörizm suçunu işlemeyi alenen teşviki ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.”

³⁶ Explanatory Report , parag. 94. <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>, erişim: 5.01.2015

³⁷ Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>, erişim: 5.01.2015

³⁸ ATABEY, Ömer Serdar, ULUTAŞ, Ahmet, Terörizmin Önlenmesinde Önemli Bir Araç Olarak Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi, TBB Dergisi 2011(97), s. 18

Ancak burada iki şartın varlığı aranmaktadır: İlk olarak, bir terör suçunun işlenmesi hususunda özel bir kastın varlığı gereklidir. Ayrıca tahrik hukuka aykırı bir şekilde ve kasten işlenmelidir. İkinci olarak, böyle bir eylemin sonucu, bu tip bir suçun işlenmesi tehlikesine neden olmalıdır. Böyle bir tehlikeye neden olup olmadığı değerlendirilirken, yazarın ve mesajın muhatabının niteliği yanında suçun hangi bağlamda işlendiği AİHM'nin oluşturduğu içtihat anlamında dikkate alınacaktır. Tehlikenin önemi ve inandırıcılığı iç hukukun gereklerine uygun olarak ele alınmalıdır.³⁹

1.1.5.2. Terörizme eleman temini (m. 6)

Bu madde⁴⁰ ile gelecekteki muhtemel teröristlerin örgüte kazandırılmasının önlenmesi ve cezalandırılması amaçlanmaktadır. Burada, bireysel veya topluca, doğrudan veya iştirak ederek veya işlenmesine katkıda bulunarak terör suçlarının işlenmesini talep etmek şeklinde anlaşılabilir (Açıklayıcı rapor, parag.106)⁴¹ Bu davet çeşitli araçlarla, örneğin, internet veya bir kişiyi doğrudan muhatap alarak gerçekleştirilebilir.⁴²

Maddenin 1. paragrafına göre, tedarik eden, tedarik ettiği kişi veya kişilerin bir terör suçu işlenmesini veya onun işlenmesine katkı sağlamalarını veya bu amaçla bir örgüte veya gruba katılmalarını kastetmelidir.

Eylemin tamamlanması için, muhatabın gerçekten suçun işlenmesine katılması veya bu amaçla gruba katılması gerekli değildir. Öte yandan, suçun tamamlanması için, eleman tedarikçisinin muhataba başarılı bir şekilde yaklaşması gerekir.

Suçun işlenmesine başlanmış ancak tamamlanmamışsa(örneğin kişi tedarik için ikna edilememişse veya kişiyi başarılı bir şekilde tedarik etmeden kolluk kuvvetlerince yakalanmışsa), eylem 9/2. madde uyarınca temine teşebbüsten cezalandırılabilir.

---

³⁹ KDGM, s.16.

⁴⁰ Maddeye göre; “1) Bu Sözleşmenin amaçları açısından, «terörist saflara katma» bir başka kişiyi terörist bir eylemi işlemeye veya bu eylemin işlenmesine katılmaya veya bir veya daha fazla suçun bir dernek veya grup tarafından işlenmesine katkıda bulunmak amacıyla bir dernek veya gruba katılmaya teşvik etmek anlamına gelmektedir.

2) Her bir Taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten bir suç işlendiği durumda, terörist saflara katmayı ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.”

⁴¹ ATABEY, ULUTAŞ, age. s. 348

⁴² Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/196.htm>, erişim: 5.01.2015

1.1.5.3. Terörizm eğitimi (m. 7)

Bu maddede⁴³ bir terör suçunun işlenmesi veya işlenmesine katkıda bulunulması amacıyla teknik-bilgi sağlanmasının cezalandırılması öngörülmektedir.

Ancak bu noktada dikkat edilmesi gereken husus; bu madde kapsamında sadece teknik-bilginin sunulması ve sağlanmasının cezalandırılıyor olmasıdır. Yani bu bilginin veya eğitimin alınması veya alıcısı ise cezalandırılmayacaktır.⁴⁴

Eğitici, bilgiyi sağlayan bakımından cezai sorumluluğun doğması için, eğiticinin, kazandırılan becerinin, bir terörist suçun işlenmesinde veya işlenmesine katkıda kullanılacağını bilmesi gereklidir. Ayrıca hukuka aykırılık ve kasıt aranacaktır (m. 7/2).

Sözleşme, genel kavramlar olarak silah, ateşli silah ve patlayıcı veya tehlikeli veya zararlı maddelerin tanımını vermemektedir. Bunlar, mevcut uluslararası anlaşmalar ve ulusal mevzuatlarca belirleneceklerdir.⁴⁵

1.2. Uluslararası Çok Taraflı Adli İşbirliği Alanındaki Sözleşmeler

Terörü doğrudan hedef almayan bu belgeler, sınıraşan bir suç olan terör faillerini adalete teslim edilebilmeleri ve cezalandırılabilmesi için devletlerarası işbirliğini güçlendirmek bakımından önemlidir.⁴⁶

AK'nin sayısı 1949-2015 arasında 217'ye ulaşan sözleşmeleri⁴⁷ arasından terörle mücadele de uluslararası işbirliğine uygulanabilecek söz konusu belgeleri şu temel alanlara göre ele almak mümkündür: Ceza alanında adli işbirliği; geri verme ve kovuşturmaların nakli.

Bu alanlardaki sözleşmeler, devletlere cezai konularda ve içerdikleri terör fiillerinin cezalandırılmasında, talep eden devlete geri verme veya

---

⁴³ “1) Bu Sözleşmenin amaçları açısından, «terörizm için eğitim», bir terör suçunu icra etmek veya bu suça katkıda bulunmak amacıyla, beceriyi bu amaçla kullanmak niyetiyle kazandığını bilerek, patlayıcıları, ateşli silahları ve diğer silahları veya öldürücü ya da tehlikeli maddeleri yapmayı veya kullanmayı veya diğer özel yöntem ve teknikleri öğretmeyi sağlamak anlamına gelir.

2) Her bir Taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten bir suç işlendiği durumda, terörizm için eğitimi ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.”

⁴⁴ ATABEY, ULUTAŞ, a.g.e. s. 349.

⁴⁵ KDGM, a.g.e. s.17.

⁴⁶ PRADEL/CORSTENS, a.g.e. s.7.

⁴⁷ <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=8&CL=ENG>

ülkesinde yargılama (iade et veya yargıla) ile birbirlerine kovuşturma ve geri verme konusunda en geniş şekilde yardımlaşma yükümlülüğü getirmektedir.⁴⁸

1.2.1 Ceza Alanında Adli İşbirliği

Münhasıran uluslararası adli işbirliğine ilişkin 1959 tarihli Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli yardım Avrupa Sözleşmesi (CİKAYAS)⁴⁹ Avrupa’da kendi alanında temel çok taraflı belgedir.⁵⁰

Sözleşmenin önsözünden, Sözleşme hazırlanırken bu alanda ortak kurallar kabulünün, AK’nin üyeleri arasında daha sıkı bir işbirliği amacına ulaşılması gerekli olduğundan hareket edildiği anlaşılmaktadır.

1959 Sözleşmesine göre Taraflar, yaptırım talep edilen tarafın adli makamlarının yetki dairesine giren suçlara yönelik kovuşturmalarda en geniş adli yardımlaşmayı temin etmeyi kabul ederler (m. 1/1).

Tutuklama ve mahkûmiyet kararlarının yerine getirilmesi ile askerî suçlar Sözleşme kapsamı dışında kalmaktadır. Dolayısıyla Sözleşmenin 1/1. maddesinin öngördüğü yükümlülük adi suçlar için geçerlidir (m. 1/2).

Siyasi ve mali suçlar için adli yardım sağlayıp sağlamamak talep edilen devletin ihtiyarına bırakılmıştır(m. 2/2).

Sözleşme, talep eden tarafın temsilcilerinin istinabe talebinin yerine getirilmesinde hazır bulunmalarına, talep edilen tarafın rıza göstermesi koşuluyla imkân vermektedir (m. 4).

Sözleşme ile öngörülen ve halen geçerli olan prensip, sunulacak uluslararası istinabe taleplerinin talep edilen Tarafın mevzuatında öngörülen şekilde infaz edilmesidir (3. madde 1. paragraf).

Sözleşme, önsöz ve genel hükümleri izleyen yedi bölümden oluşmaktadır. Ceza alanında istinabe işlemlerini⁵¹ (Bölüm 2), Usule ait

⁴⁸ CRYER, ROBERT, FRIMAN, HAKAN, ROBINSON DARRYL, WILMSHURST, ELIZABETH, *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*: New York: Cambridge University Press 2010, s. 335

⁴⁹ İngilizcesi: *European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters* Sözleşme metninin Türkçesi için bkz. http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_200o.htm, erişim: 29.12.2014

⁵⁰ CRYER, FRIMAN, ROBINSON, WILMSHURST, age. s. 102.

⁵¹ Uluslararası istinabe, bir devletin yetkili bir adli makamının diğer bir devletin adli makamı adına yerine getirdiği işlemler bütünüdür. Bir kez bildirilmesi düzenlenmiştir. Son bölüm ise nihai hükümlere ilişkindir.

¹stinabe işlemleri;

işlemlerin ve adli kararların tebliği, tanıkların, bilirkişilerin ve kovuşturulan kimselerin mahkeme önüne çıkarılmalarını (Bölüm 3), adli sicil belgelerinin iletilmesini (Bölüm 4) içerir. Karşılıklı adli yardım taleplerinde izlenecek usul sözleşmenin 5. Bölümünde açıklanmıştır. Sözleşmenin 6. Bölümü Kovuşturma ile ilgili ihbar, 7. bölüm de ise adli sicil bilgilerinin karşılıklı olarak yılda en az bir kez değişimini öngörmektedir.

Bu belge, 1978 ve 2001 tarihlerinde kabul edilen iki protokolle tamamlanmıştır. İlk olarak 17 Mart 1978 tarihli ek protokol⁵² özellikle mali suçları kapsamaktadır. 17 Mart 1959 tarihli Sözleşmeye ek protokol bu meseleyi ele almıştır. Bu protokole göre Taraflar 1959 Sözleşmesinin 2. maddesinde öngörülen hakkı, söz konusu suçun mali bir suç olduğu gerekçesiyle kullanamazlar. Protokolün müteakip maddeleri de bu prensibi özellikle de malların aranması ve el konulmasını amaçlayan istinabe müzekkereleri ile ilgili olarak düzenlemektedir.

Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek 2 Protokol⁵³ 8 Kasım 2001 tarihinde imzaya açılmış ise de 1.2.2004 de yürürlüğe girmiştir.⁵⁴

Protokol Avrupa'daki siyasi ve sosyal dönüşümleri ve dünyadaki teknolojik gelişmeleri dikkate alarak devletlerin sınır aşan suçluluğa karşı

-
- a) Şüpheli veya sanıkların ifadelerinin alınması veya sorgularının yapılması,
  - b) Mağdur, müşteki, katılan, tanık veya bilirkişilerin dinlenilmesi,
  - c) Bilgi ve delil temini, banka kayıtları, muhasebe belgeleri, şirket dosyaları ve ticari belgeler de dâhil olmak üzere, ilgili belge ve kayıtların asıllarının veya tasdikli suretlerinin sağlanması,
  - d) Delil toplamak amacıyla kazançların, malvarlıklarının, araç-gerecin ya da diğer hususların belirlenmesi veya izlenmesi,
  - e) Delil amaçlı arama ve el koyma, eşya ve yer incelemesi,
  - f) El koyma ve müsadereye dair yabancı mahkeme kararlarının infazı,
- gibi hususları kapsar. Uluslararası Ceza İstinabe İşlemlerinde Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nin 2011 tarihli 69/2 Nolu Adli Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar konulu genelgesi, bkz. <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/genelgeler/genelgeler.html>, erişim: 29.12.2014.

⁵² İngilizcesi: Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters

⁵³ İngilizcesi: Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal

⁵⁴ Şubat 2015 itibariyle 30 devlet tarafından onaylanmış, 11 devlet tarafından ise imzalanmıştır. Türkiye ise henüz imzalamamıştır.
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=182&CM=8&DF=02/09/2013&CL=FRE>

kapasitelerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle adli yardımlaşmanın talep edilebileceği konuları çeşitlendirmekte, yardımlaşmayı kolaylaştırmakta ve daha hızlı ve esnek bir hale getirmektedir. Ayrıca kişisel verilerin işlenmesi çerçevesinde bireysel hakların korunması ihtiyacını da dikkate almaktadır.⁵⁵

Protokol karşılıklı anlaşmaya dair anlaşmalarda geleneksel olarak öngörülenlere yeni işbirliği yöntemleri eklemiştir. Bu yöntemler şunlardır:

- Video konferans (m. 9) veya telefon konferansı ile ifade alınması;
- Bilgilerin kendiliğinden aktarılması (m. 11);
- Talep edilen tarafın topraklarında tutuklu şahısların geçici olarak nakledilmesi (Madde 13), “tutuklunun geçici nakli ” olarak bilinen 1959 Sözleşmesinin 11. maddesindeki prosedüre benzer bir prosedürdür;
- Sınırlar ötesinde takip düzenlemeleri;
- Bir tarafın topraklarında göz altı kapsamındakileri teslim edebilme imkânı.

1.2.2. Yabancıların Geri Verilmesi

Avrupa’da şüpheli sanık ve suçluları geri verme konusunda temel belge “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi”dir (SİDAS)⁵⁶. Bu sözleşme

⁵⁵ Résumé du traité, <http://conventions.coe.int/Treaty/fr/Summaries/Html/182.htm>

⁵⁶ İngilizcesi: European Convention on Extradition Sözleşme metninin Türkçesi için bkz: http://www.avrupakonseyi.org.tr/atlasma/aas_24.htm erişim:29.09.2010. Türkçe’de “extradition” karşılığı olarak, bir zamanlar kullanılan ancak artık eskimiş olan “iadeyi mücrimin” teriminin yerine, günümüzde “suçluların iadesi”, “suçluların geri verilmesi” veya tek başına “iade” ya da “geri verme” terimleri kullanılmaktadır. Doktrinde yazarların çoğu, “suçluların iadesi” veya “suçluların geri verilmesi” ifadelerini, ifadelerde yer alan “suçlu” terimi nedeniyle yanlış ve eksik bulmaktadır. Zira suçlu mahkeme kararı ile suç işlediği kesin olarak belirlenen kişiyi ifade etmektedir. Oysa geri verme sadece bir suçtan mahkûm olanlar için değil, fakat suçtan dolayı şüpheli ve sanıklar hakkında da söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla bu işleme konu olan kişinin, daha geri verilme aşamasında “suçlu” ilan edilmesi yanlıştır. Bu nedenle kurumu eksik ifade eden “suçluların iadesi” veya “suçluların geri verilmesi” kavramları yerine, “suçluların veya sanıkların geri verilmesi” , “geri verme”, “iade” veya “devletler arasında geri verme”, “şüpheli, sanık veya hükümlünün geri verilmesi”, “yabancıların geri verilmesi” ya da sadece “geri verme” kavramlarının kullanılması önerilmektedir.

Benzer şekilde, Türkiye’nin taraf olduğu “Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan resmi çevirisi “Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi” olarak yapılan sözleşmeye değinilerek, “suçluluğu bir yargı kararı ile tespit edilen hükümlünün suçlu olarak adlandırılması yerinde ise de, hakkında soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olan kişinin suçlu olarak nitelendirilmesi masumluk karinesi ile bağdaşmaz” gerekçesiyle Sözleşme’nin adının yerinde olmadığı ifade edilmektedir. Oysa Sözleşme’nin gerek İngilizce ve gerekse Fransızca orijinal başlığında sadece geri verme anlamı taşıyan “extradition” terimi yer almakta olup,

bölgesel anlaşmaların en önemlilerinden birisidir. Temel amacı Avrupa ülkeleri nezdinde temel bir ceza usul hukuku kurumu kurup, geri vermeyi ortak kurallara bağlı tutarak olası problemleri önlemektir.⁵⁷

Sözleşme 13 Aralık 1957’de imzalanmış ve 18 Nisan 1960’da yürürlüğe girmiştir. Sözleşme Avrupa Konseyine üye tüm devletler tarafından onaylanmıştır.⁵⁸ Ancak Devletler, bazen İngiltere ya da İsviçre gibi çok sayıda olmak üzere bazı çekinceler koymuşlardır. Bu çekinceler ülkeden Ülkeye değişmektedir.

Ayrıca çekince koyan her ülke talep eden ülke olduğunda, uluslararası hukukun karşılıklılık (mütekabiliyet) ilkesi gereği, talep edilen ülke tarafından kendisine karşı aynı çekince ileri sürülebilmektedir.

32 maddeden oluşan Sözleşmenin 1. maddesi, Taraf Devletlere Sözleşmedeki koşullar çerçevesinde adli mercilerce aranan şahısları karşılıklı olarak iade mecburiyeti getirmektedir. Bu maddenin metni Fransa ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasındaki 23 Kasım 1951 tarihli sözleşmeden alınmıştır. Adli merci “(İng. “compétent authorities“, Fr. “autorités judiciaires“) kavramı savcılık ve mahkemeleri kapsamaktadır. Polis bu kavramın dışında kalmaktadır.⁵⁹

Sözleşme iade taleplerinin incelenmesi için izlenecek usul konusunda hüküm getirmemekte ve talep edilen her devlet en uygun gördüğü usulü kullanmakta serbest kalmaktadır.⁶⁰

Sözleşme 1975, 1978, 2010 ve 2012 tarihli ilave protokollerle tamamlanmıştır.

Bunların ilki Türkiye’nin henüz taraf olmadığı 15 Ekim 1975’de Strazburg’da imzalanan ve siyasi suç kavramını açıklığa kavuşturan ve tamamlayan, ayrıca “non bis in idem” kuralının kapsamını genişleten Ek Protokoldür.⁶¹

---

burada eleştirilmesi gereken sözleşmenin ismi değil, sözleşmenin isminin Türkçe çevirisi olmalıdır. ERGÜL, Ergin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukuku’nda Sınır Dışı Etme, Geri Gönderme ve Geri Verme, Yargı Yayınevi, Ankara 2012, s. 38.

⁵⁷ KÜMÜRCÜ-ÇALIŞKAN, a.g.e. 88.

⁵⁸ Sözleşmenin onaylanması, 18.11.1959 gün ve 7376 sayılı Kanunla uygun bulunmuş olup, metni 3. Tertip Düstur, Cilt 41, sayfa 12 de ve Resmî Gazete’nin 26.11.1959 tarih ve 10365 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Sözleşme metni için bkz. ERGÜL, Ergin, Teori ve Uygulamada, Suçluların İadesi ve Hükümlülerin Nakli, Yetkin yayınevi Ankara 2003.

⁵⁹ Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/024.htm>, erişim: 05.01.2015

⁶⁰ ERGÜL, a.g.e s.28

⁶¹ İngilizcesi:Additional Protocol to the European Convention on Extradition Türkçesi için

İkincisi Türkiye'nin de taraf olduğu 12 maddeden oluşan Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 2. Protokol dür. Anılan protokol; malî ve fer'î suçlar bakımından SİDAS'ın uygulama alanını genişletmektedir.⁶²

Üçüncüsü,⁶³ Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Ek 3. Protokolüdür.⁶⁴ Protokol aranan kişi geri verilmesine rıza gösterdiği durumlarda geri verme prosedürünü basitleştirmeyi ve hızlandırmayı amaçlamaktadır.⁶⁵ SİDAS, geri vermeye ilişkin ayrıntılı ve önemli kurallar içerirse de geri vermenin farklı ülkelerde farklı usule tabi olması ve yargılamanın uzunluğu gibi sorunlar devletleri geri verme sürecinin kısaltılmasına yönelik düzenlemelere sevk etmiştir. Bu nedenle Avrupa Birliği üyeleri, 1995 yılında Basitleştirilmiş İade Usulüne Dair Avrupa Birliği Anlaşması'nı yürürlüğe koymuşlardır. Avrupa Konseyi bünyesinde de, Avrupa Konseyi Suç Sorunları Komitesi (CDPC), yaptığı çalışmalar sonucu basitleştirilmiş geri verme usulüne dair söz konusu protokolü hazırlamıştır. 15 maddeden oluşan Ek 3. Protokol'de şahsın geri vermeye rıza göstermesi ve talep edilen devletin kabul etmesi halinde, geri verme sürecinin kısaltılması amaçlanmıştır.⁶⁶

Dördüncüsü, Viyana'da 20.9.2012 tarihinde imzaya açılan Protokol 4 onay şartını tamamlandığı 1.6.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁶⁷. 17 maddeden oluşan Protokol, modern ihtiyaçlara uyarlamak amacıyla SİDAS'ın kimi hükümlerini değiştirmekte ve tamamlamaktadır. Bu hükümler, özellikle taleplerin zamanaşımı sorunlarını ve dayanak belgeleri, hususilik kuralını,

---

bkz. Protocol to the European Convention on Extradition [ETS No. 98]. Türkçesi için bkz. http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc074/kanuntbmmc074/kanuntbmmc07403732.pdf, ayrıca <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/PDF/Turkish/086-Turkish.pdf>.

⁶² Second Additional Protocol to the European Convention on Extradition. Türkiye tarafından Protokol'ün 8.5.1991 gün ve 3732 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş olup, metni 25.9.1991 tarih ve 21002 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

⁶³ 10.11.2010 tarihinde imzaya açılıp 3 onay şartının tamamlandığı 1/5/2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
İngilizcesi: Third Additional Protocol to the European Convention on Extradition [CETS No. 209]

⁶⁴ Şubat 2015 itibariyle 5 ülke onaylamış 20 ülke ise imzalamıştır.
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=209&CM=8&DF=02/09/2013&CL=FRE>

⁶⁵ Third Additional Protocol to the European Convention on Extradition. Türkçesi için bkz. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/Dergi/Dergi108/assets/basic-html/page-408.html#>

⁶⁶ Salih Benli, Geri Vermede Basitleştirilmiş Usûl, TAAD, Cilt:1, Yıl:2, Sayı:6 (20 Temmuz 2011), (s.241-278) s. 274.

⁶⁷ İngilizcesi: Fourth Additional Protocol to the European Convention on Extradition.

transit, üçüncü ülkeye tekrar geri verme ve iletişim yolları ve araçlarını ilgilendirmektedir.

1.2.3 Ceza Kovuşturmalarının Aktarılması

Kovuşturmaların aktarılmasından maksat, bir devlette başlamış veya başlamak üzere olan bir kovuşturmanın, söz konusu devletin isteği ile ceza adaletinin gerçekleşmesi bakımından da iyi yapabilecek olan diğer bir devlete nakledilmesi ve o devletin de sanığı kendi kanunlarına göre kovuşturmasıdır.⁶⁸

1972 Tarihli Ceza Kovuşturmalarının Aktarılması Konusunda Avrupa Sözleşmesi 15 Mayıs 1972 tarihinde Strazburg'ta imzaya açılan Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi. Türkiye açısından 2080 sayılı Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanması ve Uygulanması Hakkında Kanunla, 01.03.1977 tarihinde kabul edilerek 13.03.1977 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmış ve Türkiye böylece 27.10.1978 tarihinde Sözleşmeye taraf olmuştur⁶⁹. Sözleşmeyle, bir devletin (isteyen devlet) adli makamlarının yürütmekte olduğu kovuşturmayı, diğer bir devletin (istenen devlet) adli makamlarına devretmesi imkânı getirilerek, ulusal mevzuattan doğan yetki sorunları aşılmaya çalışılmıştır.⁷⁰

Esas itibarıyla söz konusu Sözleşme, Açıklayıcı Raporunda da belirtildiği üzere, Avrupa'da ceza adaletini daha iyi gerçekleştirecek bir devlette kovuşturmanın tamamlanmasını amaçlamıştır.⁷¹

Sözleşmeye bakıldığında genel olarak Sözleşmeyle üç temel ihtiyacın giderilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır:

a) Suçluyu cezalandırma görevinin ceza adaletini en iyi gerçekleştirecek devlette yerine getirilmesi,

b) Birden fazla devletin ceza vermek bakımından kendisini yetkili sayması halinde ortaya çıkabilecek uyumsuzlukların halli,

⁶⁸ TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Mustafa Ruhan, ÖNOK, R. Murat, Uluslararası Ceza Hukuku, Seçkin yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014, s.221.

⁶⁹ İngilizcesi: European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters. 25 ülke tarafından onaylanmıştır. İmzalayan 10 ülke ise henüz onay sürecini tamamlamamıştır. Türkçe metin için bkz. http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc060/kanuntbmmc060/kanuntbmmc06002080.pdf

⁷⁰ AYDIN, Uğur, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Türk Hukukunda Uygulanması, Terazi Hukuk Dergisi, Mayıs 2014, Sayı:93, <http://www.terazi.com.tr/makalegoster.aspx?id=2386>

⁷¹ ULUTAŞ, Ahmet, ATABEY, Ömer Serdar, Avrupa Ceza Hukukunda Kovuşturmaların Aktarılması, Türkiye Barolar Birliği Dergisi [2013, Sayı 104 (Ocak-Şubat)] ss. 117- 136, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2013-104-1244,s.135>

c) Bir kişinin birden fazla devlette aynı eylemden dolayı yargılanması halinde “*non bis in idem*” prensibinin uygulanmasının sağlanması.

Bu Sözleşme altı kısımdan oluşmaktadır. Birinci maddede, suç ve yaptırım kavramları tanımlanmış, ikinci bölümde (m. 2-5), Sözleşmede öngörülen işbirliğini sağlamak için, Devletlere gerekli yetkinin verilmesi konusu düzenlenmiş, üçüncü bölümde (m. 6-29), kovuşturmanın aktarılması yöntemleri belirlenmiş, dördüncü bölümde (m. 30-34), kovuşturmanın çokluğu konusu değerlendirilmiş, beşinci bölümde (m. 35-37), kesin hükmün önleyici etkisi (*non bis in idem*) ele alınmış, altıncı bölümde de (m. 38-47), Sözleşmenin imzalanmasına, onaylanmasına ve çekincelere ilişkin kurallar getirilmiştir.⁷²

Ceza Kovuşturmalarının Aktarılması Konusunda Avrupa Sözleşmesinde, bir kişinin aynı fiilinden ötürü birden fazla devlette kovuşturulup cezalandırılmasının da önüne geçilmeye çalışılmıştır. Aynı kişinin aynı fiili sebebiyle birden fazla devlette kamu davası açılmış bulunuyor veya açılmasına karar verilmiş ise, ilgili devletler kendi aralarında en elverişli olanını seçeceklerdir (m. 30-31). Keza, aynı kişi farklı suçları sebebiyle birden fazla devlette isnat edildiyse ya da her birinin caza kanununa göre suç teşkil eden bir eylem birlikte hareket eden birden fazla kişiye isnat edilmişse, yine benzer yol izlenecektir (m. 32). Tarafların aralarında anlaşamamaları durumunda, doğal olarak, her biri kendi kovuşturmasına ayrı ayrı devam edecektir. Fakat ihtimalde, Sözleşmede düzenlenen “*ne bis in idem*” kurallarına uymaları gerekecektir.⁷³

2. KURUMSAL MEKANİZMALAR

2.1. Terörizmle Mücadelede Uzmanlar Komitesi (CODEXTER)

CODEXTER⁷⁴, AK Bakanlar Komitesi tarafından 2003 yılında AK'nin terörle mücadele faaliyetlerini koordine etmek üzere kurulan bir hükümetlerarası uzmanlar komitesidir. Komite üye ülkelerin, gözlemci devletler ile uluslararası örgütlerin temsilcilerinin iştirakiyle yılda iki kez toplanmaktadır. CODEXTER, terörle mücadele alanında Terörizmin

---

⁷² TEZCAN, ERDEM, ÖNÖK, a.g.e. s.223

⁷³ TEZCAN, ERDEM, ÖNÖK, a.g.e. s. 228

⁷⁴ AK hükümetler arası iki uzmanlar komitesi oluşturmuştur: 2001’de oluşturulan “Terörizmle Uluslararası Mücadele Çok Disiplinli Grup” (GMT) ve 2003’de bunun yerini alan “Terörizmle Mücadelede Uzmanlar Komitesi” (CODEXTER). Conseil de l’Europe (CE), Action contre le terrorisme, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/default_FR.asp? 2011, erişim:5.02.2012.

Önlenmesi Avrupa Sözleşmesinin dışında, bağlayıcı olmayan çok sayıda hukuki metin hazırlamıştır.⁷⁵

CODEXTER, temel olarak, AK'nin terörle mücadele hukuki belgelerinin uygulanmasını takip etmek ve terörle mücadelede AK'nin faaliyetlerini koordine etmekle görevlidir.⁷⁶

Bakanlar Komitesi CODEXTER'e verdiği tüm görevlerde, terörizmle mücadeleye yönelik AK Sözleşmelerinin uygulanmasının kolaylaştırılması ve uluslararası hukuktaki boşlukların tespiti ile terörizme karşı uluslararası mücadelenin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

CODEXTER'in diğer çalışmaları arasında terörle mücadelede kurumsal ve hukuki kapasiteye ilişkin ülke raporlarını incelemek⁷⁷, terörle mücadeleye uygulanan AK sözleşmelerinin imza ve onaylanmalarını izlemek ve etkili şekilde uygulanmalarını geliştirmek, insan hakları ve hukuk devletine saygı göstererek terörizmle mücadelede iyi örneklerin değişimi ve terörle mücadele tedbirlerine ilişkin AIHM davalarına ilişkin veri bankası oluşturmak başta gelmektedir.

Bu görevlerini yerine getirmek için CODEXTER terörizmle mücadele alanındaki aktörlerle işbirliği ve ortak işbirliği bağları kurarak çok sayıda girişime temel oluşturmuş muazzam bir çalışma yürütmüş ve terörizmin önlenmesi ve cezalandırılması alanında farklı sorunlara ilişkin verimli tartışmaları beslemiştir.

CODEXTER Genel Kurulu bilhassa “diğerleri yanında terörizmle mücadelede insan hakları ve terörizm mağdurlarının korunması ve desteklenmesine yoğunlaşarak terörizmin önlenmesi ve cezalandırılması alanında aktif bir “uluslararası gözlemevi” olarak çalışmaya karar vermiştir. Bu amaçla, Komite terörizmle mücadelenin değişik yönleri hakkında tematik tartışmalar ve düzenli görüş alışverişleri düzenleyebilir.

---

⁷⁵ Comité d'experts sur le terrorisme (CODEXTER), http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/about_fr.asp?expandable=0 erişim: 03.01.2015g

⁷⁶ Conseil de l'Europe (CE), Action contre le terrorisme, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/default_FR.asp, erişim: 21.01.2015

⁷⁷ Bu raporlar, araştırmacılar ve uygulamacılar için terörle mücadelede üye devletlerin ulusal politikaları ile hukuki ve kurumsal altyapıları konusunda değerli bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Country profiles on counter-terrorism capacity, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/country_profiles.asp, erişim: 22.01.2015

CODEXTER'in temel görevleri, AK'nin terörle ilgili hukuki belgelerinin uygulanmasını takip etmek; devletler arasındaki ve devletler ile hükümetler arası kuruluşlar arasındaki bilgi alışverişini kolaylaştırmak; AK komitelerinin terör ve terörle bağlantılı konulardaki çalışmalarını koordine etmek; müzakereler için hükümetler arası bir zemin oluşturmak; AK'nin terörle mücadele alanındaki hukuki belgelerine nihai şeklini vermek ve son olarak kendi sorumluluğu altındaki AK hukuki belgelerini incelemek ve değerlendirmektir.⁷⁸

CODEXTER, 2014-2015 yılları için öncelikli faaliyet konusu olarak aşağıdaki dört alanı belirlemiştir:

- Özel soruşturma usulleri;
- Radikalleşme, yabancı terörist savaşçılar ve İnternet aracılığıyla dahil olmak üzere terörizm için eğitim alma fiili;
- Tek başına hareket eden teröristler;
- Terörizmin önlenmesi ve cezalandırılması alanında AK'nin uluslararası hukuk belgelerinin sağladığı hukuki çerçevenin muhtemel boşluklarını değerlendirmek.⁷⁹

CODEXTER şimdiye kadar gerçekleştirdiği 27 Toplantının 23'ünü, AK'nin merkezi Strazbourg'da, ikisini İspanya'da (16. Toplantı Madrid 15-16 Nisan 2009 ve 20. Toplantı San Sebastian, 14-15 Haziran 2011) ve 19. Toplantısı ile (15-16 Aralık 2010) 25. Toplantısını (23-24 Ekim 2013) ise İstanbul'da gerçekleştirmiştir.⁸⁰

2.2. Terörizmin Önlenmesi Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne [STCE No. 196] Taraf Devletler Grubu

Sözleşmenin 'Taraflararası İstişare' başlıklı 30. maddesinin "e" fıkrası Tarafların Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili herhangi bir soru hakkındaki görüşlerini ifade etmek ve önemli yasal, siyasi ve teknolojik gelişmelerle ilgili bilgi alışverişini kolaylaştırmak amacıyla periyodik olarak istişarelerde bulunmalarını öngörmektedir. Sözleşmenin söz konusu hükmü

⁷⁸ BARTHOLIN Kristian, , Terörle Mücadelede Koordinasyon, Terörle Mücadelede Ulusal ve Uluslararası Koordinasyon Konferansı, İstanbul 24-25 Ekim 2013, KDGGM Yayınları, Ankara 2014, s.69

⁷⁹ CODEXTER, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/3_CODEXTER/TOR%202014-2015_fr.pdf, erişim: 01.02.2015.

⁸⁰ http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/meetings_fr.asp, erişim: 2.2.2015.

uyarınca Sözleşmeye Taraf Devletlerin ilk istişaresi 12 Mayıs 2009 tarihinde Madrid’de yapılmıştır. Bunu takiben, Bakanlar Komitesi 1 Temmuz 2009 tarihinde Avrupa konseyi Terörizmle Mücadelede Uzamanlar Komitesi’nin (CODEXTER) “Sözleşmeye Taraf Devletlerin İstişareleri arasındaki zaman aralıklarında, Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesinin kullanılmasının ve etkili şekilde uygulanmasının düzenli olarak izlemesini sağlanmasına” karar vermiştir.

7 Temmuz 2010’da Bakanlar Komitesi, CODEXTER’in 18. Toplantısında (7-8 Nisan 2010) Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin bir Takip Mekanizmasının çerçevesini benimsediğini not etmiştir.

Bu çerçeve uyarınca, -mekanizmanın birinci düzeyi olarak- Taraflar Grubu hazırlanan usule göre Taraf Devletlerce sunulan katkılara dayanarak Sözleşmenin takibini izleyecektir. Bu çerçevede, Grubun internet sitesinde yer alan bilgilerden, senede 2 toplantı olmak üzere 2011-2014 yıllarında 8 toplantı gerçekleştirdiği görülmektedir.

Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesinin 2. Düzeyde Takip Mekanizması olarak ise CODEXTER görev yapmaktadır. AK Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi Taraf Devletler Grubu Usul Kuralları bu amaçla, Tematik değerlendirme raporunun bir özetinin CODEXTER’e iletilmesi (m. 119) ile CODEXTER başkanı ile periyodik toplantılar yapılmasını (m. 12) öngörmektedir.⁸¹

13 Haziran 2011 tarihinde San-Sebastian (İspanya) ve 23 Kasım 2011 tarihlerinde Strasbourg’daki (Fransa) 1. ve 2. toplantıları sırasında Taraflar Grubu, Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi Taraflar Grubu Tüzüğü (Usul Kuralları) taslağını hazırlamıştır. Bu taslak, Taraflara itiraz olmaması halinde zımnî onay için gönderilmiş ve 2 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁸²

2.3. MONEYVAL

Karapara aklama ve Terörizmin Finansmanı ile mücadelede en önde gelen uluslararası kuruluş olan “Uluslararası Mali Eylem Gücü” (FATF) üyesi olmayan AK üyesi ülkeleri içeren “Para Aklamaya Karşı Mücadelede Tedbirlerin Değerlendirilmesi Uzmanlar Komitesi” (MONEYVAL) 1997 yılında oluşturulmuştur. 11 Eylül 2001 tarihinden sonra faaliyetini terörizmin finansmanı ile mücadeleyi de kapsayacak şekilde genişletmiştir.⁸³

⁸¹ KDGM, a.g.e. s.21.

⁸² Conseil de l’Europe, L’action contre le terrorisme, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/group_parties_fr.asp, erişim: 15.01.2015.

⁸³ DÜLGER, Murat, Volkan, Suç Gelirlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar,

MONEYVAL'in amacı, üye devletlerin karapara aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele ve bu alandaki ilgili uluslararası normlara saygı göstermeleri için etkili bir sistem uygulamaya koymalarını sağlamaktır.

FATF, Dünya Bankası ve IMF ile sıkı bir işbirliği geliştirmiş olan MONEYVAL 2015 yılı itibarıyla MONEYVAL'ın 28 daimi 2 geçici üyesi bulunmaktadır.⁸⁴

2.4. SUÇ SORUNLARI AVRUPA KOMİTESİ (CDPC)

1958 yılında kurulan komiteye Bakanlar Komitesi tarafından AK'nin suçun önlenmesi ve kontrolü faaliyetlerini denetleme ve koordine etme sorumluluğu verilmiştir.

Bu komite AK'nin suçun önlenmesi ve kontrolü konusundaki faaliyetlerinin denetlenmesi ve koordinasyonu ve özellikle de şu alanlarda görevlidir.

-Ulusal politikaların uygulamaya konulması ve uyumlaştırılması ve ceza hukuku, ceza muhakemesi hukuku, suçun önlenmesi ve suçluların rehabilitasyonu konularında üye devletlerin politika geliştirmelerini kolaylaştırmak,

-Kriminolojik araştırmaları geliştirmek ve gelecekteki eylem alanlarını belirlemek amacıyla diğerleri yanında konferanslar, kolokyumlar uzmanlık grupları aracılığıyla Avrupa'da suç politikasını periyodik olarak değerlendirmek,

-Özellikle Avrupa cezaevi kurallarını hayata geçirerek Ceza hukuku alanındaki uluslararası işbirliğini geliştirmek,

-Benimsenmeleri ve pratikteki uygulamalarının iyileştirilmesi amacıyla, AK bünyesinde hazırlanan ve ceza alanına ilişkin olan Sözleşme ve Anlaşmaların uygulanmasını ve işleyişini incelemek,

-Avrupa Adalet Bakanları Konferansını hazırlamak.⁸⁵

Komite Sözleşmeler, tavsiyeler ve raporlar hazırlamaktadır. Komitenin yılda iki defa yaptığı toplantılara, üye devletlerin ulusal heyetleri, Parlamenterler Asamblesi ve Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi

---

Seçkin Yayınları, Ankara 2011, s.325.

⁸⁴ Moneyval en bref, www.coe.int/moneyval, erişim: 15.01.2015.

⁸⁵ PINON, a.g.e. s.169.

temsilcileri, AB temsilcileri, Gözlemci ülke ve uluslararası örgüt temsilcileri katılmaktadırlar.⁸⁶

Avrupa Konseyi'ne üye ülkeler arasında bir sözleşmenin yorumu ve uygulanması konusunda bir uyuşmazlık oluşması halinde, bu konu, dostça bir çözüm bulacak olan AK Suç Sorunları Komitesi önüne taşınabilir. Nitekim Türkiye, Belçika mahkemelerinin Fehriye Erdal'ın geri verilmesi talebini reddetmeleri üzerine Tedhişçiliğin Önlenmesi Sözleşmesi çerçevesinde yarı otomatik-otomatik silah tanımına ilişkin olarak bu yolu denemiştir.⁸⁷

SONUÇ

AK dünya çapında en itibarlı ve etkili bölgesel uluslararası örgütlerden biri olarak güvenceye almayı amaçladığı özellikle insan hakları ve hukuk devletine önemli bir tehdit gördüğü terörle mücadele alanında da önemli ve başka uluslararası ve bölgesel örgütlere örnek olacak çalışmalar yürütmektedir.

AK'nin terörle mücadelede hukuki ve kurumsal mücadele çalışmalarını 1970'lerde başlasa da, bu çabaların 11 Eylül 2001 den sonra yoğunluk kazandığı görülmektedir. AK terörü, savunduğu temel değerlerden özellikle hukuk devletine yönelik bir tehdit olarak görmektedir. Görüldüğü üzere, AK Avrupa'ya yönelik terörizmin karakteristiklerine uygun olarak üye devletleri daha etkili ve koordineli bir şekilde terörle mücadeleye seferber etmek üzere önemli bir hukuki çerçeve oluşturmuştur. AK hukuki bir çerçeve ile yetinmeyerek, hukuki belgelerin uygulamada etkililiğinin izlenmesi ve yeni çıkan trendlere karşı çözümler geliştirilmesi için kurumsal mekanizmalar da geliştirilmiştir. CODEXTER, MONEYVAL Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Taraf Devletler Grubu ve Avrupa Suç Sorunları Komitesi gibi temel özellikleri üye ülkelerin uzmanlarını ve uygulamacıların bir araya getirmek olan bu kurumsal yapılanmalar kendi alanlarında ciddi işler yapmaktadır. Bu sayede Terörizmin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesinin hazırlanıp yürürlüğe girebilmesi mümkün olabilmıştır. Yine aynı doğrultuda yabancı terörist savaşılar konusunu ele alan bir ek Protokol hazırlanması çalışmaları başlatılabilmıştır.

---

⁸⁶ European Committee on Crime Problems (CDPC),

http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/CDPC/default_en.asp erişim: 2.2.2015.

⁸⁷ Turkish Daily News, Turkey to take Fehriye Erdal issue to Council of Europe, 12.15.2005, <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=turkey-to-take-fehriye-erdal-issue-to-council-of-europe-2005-12-15>.

Ancak bu olumlu tablo AK alanında terörle mücadeledeki eksiklikleri ve uygulamadaki zorlukları gizlememelidir. Birçok ülkenin sözleşmeleri imzalarken koydukları çekinceler veya sözleşmeleri imzalamayarak ya da imzalamakla birlikte onaylamayı geciktirerek, bazı durumlar da uygulamada adli yardımlaşmayı ve geri vermeyi zorlaştırarak, terörle mücadeleye zarar verecek şekilde AK'nin amaçlarına aykırı davranmaları söz konusu olabilmektedir.

KAYNAKÇA

- AYDIN, Uğur, Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Türk Hukukunda Uygulaması, *Terazi Hukuk Dergisi*, Mayıs 2014.
- BARTHOLIN, Kristian, Terörle Mücadelede Koordinasyon, Terörle Mücadelede Ulusal ve Uluslararası Koordinasyon Konferansı, İstanbul 24-25 Ekim 2013, KDGM Yayınları, Ankara, 2014. s. 69-71.
- CRYER, ROBERT, FRIMAN, HAKAN, ROBINSON DARRYL, WILMSHURST, ELIZABETH, *An Introduction to International Criminal Law and Procedure*: New York: Cambridge University Press 2010.
- DAVIS, Terry, Préface, *La Lutte contre le terrorisme, les normes du Conseil de l'Europe*, Strasbourg 2007.
- DEĞİRMENCİ, Olgun, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, Turhan Kitabevi, Ankara 2007.
- DÜLGER, Murat, Volkan, *Suç Gelirlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar*, Seçkin Yayınları, Ankara 2011.
- ERGÜL, Ergin, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukuku'nda Sınır Dışı Etme, Geri Gönderme ve Geri Verme*, Yargı Yayınevi, Ankara 2012.
- ERGÜL, Ergin, *Teori ve Uygulamada Suçluların İadesi ve Hükümlülerin Nakli*, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.

- ERGÜL, Ergin, Terörle mücadelede uluslararası adli işbirliği ve sorunlar, Terörle Mücadelede Makro ve Mikro Perspektifler, UTSAS 2010 Seçilmiş Bildirileri-2, Polis Akademisi yayınları, Ankara 2011 s.191-215.
- FLORENCE, Benoît-Rohmer, HEINRICH, Klebes, Avrupa Konseyi Hukuku Dış politika Enstitüsü-Bilkent üniversitesi, Ankara.
- HORVÁTH, Krisztina, Le Conseil de l'Europe et la lutte contre le terrorisme international, http://www.uni-miskolc.hu/uni/res/e_publications/pdf/krisztina.pdf, erişim tarihi: 02.02.2015.
- KÖMÜRÇÜ, Mehmet, ÇALIŞKAN, Yusuf, Suçluların İadesinin Uluslararası Hukukta Düzenlenişi ve Siyasi Suç İstisnasının Terörizmle Mücadeledeki Rolü, Ankara Barosu Dergisi, 1999/1.
- KÖPRÜLÜ, Timuçin, 'Siyasî suç'un tanımı, Radikal Gazetesi, 24 Kasım 2000.
- PRADEL Jean, CORSTENS Geert, Droit pénal européen, Dalloz, Paris 1999.
- PINON, Xavire, Le Conseil de L'Europe, une organisation au service de l'homme, L.G.D.J, Paris 2011.
- ROHMER Florence Benoît, KLEBES, Heinrich, Avrupa Konseyi hukuku, Dış politika Enstitüsü-Bilkent üniversitesi, Ankara.
- TEZCAN Durmuş, ERDEM Mustafa Ruhan, ÖNOK, R. Murat Uluslararası Ceza Hukuku, Seçkin yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2014.
- ULUTAŞ Ahmet, ATABEY Ömer, Serdar, Avrupa Ceza Hukukunda Kovuşturmaların Aktarılması, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2013, Sayı 104 (Ocak-Şubat) s. 117- 136, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2013-104-1244>.
- ULUTAŞ, Ahmet, ATABEY, Ömer, Serdar, Terörle Mücadele Mevzuatı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2011.

İNTERNET KAYNAKLARI

Action contre le terrorisme,

http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/meetings_fr.asp, erişim tarihi: 2.2.2015.

Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü 2011 tarihli ve 69/2 nolu Adli Makamlarımızca Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar konulu genelge, <http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/genelgeler/genelgeler.html>, erişim tarihi: 29.12.2014

Conseil de l'europe (CE),

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=198&CM=8&DF=&CL=FRE>

COE en bref, que – faisons-nous, <http://www.coe.int/fr/web/about-us/who-we-are>, erişim tarihi: 10.01.2015.

Conseil de l'europe (CE), Action contre le terrorisme,

http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/default_FR.asp, erişim tarihi :12.01.2015.

CODEXTER, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/about_en.asp, erişim tarihi: 18.01.2015.

Comité d'experts sur le terrorisme (CODEXTER) http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/3_CODEXTER/TOR%202014-2015_fr.pdf , erişim tarihi: 01.02.2015.

European Convention on the Suppression of Terrorism. http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_209_p.htm erişim tarihi 29.01.2015.

Committee on Foreign Terrorist Fighters and Related Issues (COD-CTE), http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/cod-cte_en.asp, erişim tarihi: 6.2.2015.

Convention Européenne Pour la Répression du Terrorisme

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=090&CM=8&DF=02/09/2013&CL=FRE> erişim tarihi: 03.01.2015.

Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism, Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/>

Reports/Html/198.htm erişim tarihi: 03.01.2015.

Complete List of the Council of Europe's Treaties

<http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=8&CL=ENG> erişim tarihi: 03.01.2015

Comité d'experts sur le terrorisme (CODEXTER),

http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/about_fr.asp?expandable=0 erişim tarihi: 03.01.2015.

Country profiles on counter-terrorism capacity,

http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/country_profiles.asp erişim tarihi: 22.01.2015.

CODEXTER, http://www.coe.int/t/dlapil/codexter/3_CODEXTER/TOR%202014-2015_fr.pdf erişim tarihi: 21.01.2015

European Committee on Crime Problems (CDPC),

http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/CDPC/default_en.asp
Erişim: 2.2.2015.

Explanatory Report, <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/024.htm>, erişim tarihi: 03.01.2015.

MONEYVAL en bref, www.coe.int/moneyval, erişim tarihi: 15.01.2015.

Turkish Daily News, Turkey to take Fehriye Erdal issue to Council of Europe, 12.15.2005, <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=turkey-to-take-fehriye-erdal-issue-to-council-of-europe-2005-12-15> erişim tarihi: 2.2.2015.